דרשוני כרך א — כוס עקרין

כוס עקריזרות קרא-איוונוב קניאל

יהודית דביתהו דר' חייא הוה לה צער לידה. שנאי מנא ואתיא לקמיה דר' חייא. אמרה אתתא מפקדא אפריה ורביה? אמר לה לא. אזלא אשתיא סמא דעקרתא. לסוף איגלאי מילתא. אמר לה: איכו ילדת לי חדא כרסא אחריתא. (בבלי, יבמות סה, ע"ב)

תרגום שטיינזלץ:יהודית אשתו של ר' חייא היה לה צער לידה. שינתה בגדיה ובאה לפני ר' חייא. אמרה: האם אשה מצווה על פריה ורביה? אמר לה: לא. הלכה ושתתה סם עקרות. לסוף, נגלה הדבר. אמר לה: ולוואי והיית יולדת לי עוד 'בטן' אחת.

האשה רשאי לישב שלא באיש', ככה אמר האיש על האשה, ואיש אחר אמר: 'לא רשאי לישב'. ודחקו באותה פסיקה ושנו וחלקו ואמרו, כאילו לא הייתה להם לשון נקבה. וכמה האיש בקיא לומר בקול רם ונישא: 'יש אשה רוצה להיאסר על בעלה', 'אשה יש לה צער לידה', כאילו לא יצא מגוף אשה, כאילו אמא שם לא זעקה ואם-אָיִן-אני-מֵתָה -.

אשה ניסתה לומר 'אה'. היא ניסתה לומר 'יש לי צער -'.ואיש אמר, 'חבל שהכרס שלךְ כבר לא כשירה'.אשה אמרה 'אה', ואמרה 'זו אני -', 'הכר נא, הכר נא, אנא. הכר נא'.ואיש לא שמע, קולות לא ראה, כשלא קראה לו אישהּ ולא בועלהּ.

אשה שתתה כוס עקרין, אשה שתתה דם, אשה התחפשה מנודה, איש דיבר ואשה שתתה, איש שרשאי תמיד לישב על משבר האשה.ולבסוף איתתה זו (שיש-בה), אמרה, 'נפשי בתורה חשקה, ונפשך בכרסי חשוקה. אך מה אעשה שאת הנֶחְתָּם בחֶבֶל טָבּוּר אין להשיב, והתורה זמנה אץ לה ורץ לה, והיא כאם זקוקה לתינוקתה וזקוקה ליניקתה וזקוקה כאסופית למציאה וגאולה. וזקוקה לי תורה שהיא כה בודדה לבדה. ואם לא אלמד, איני יכולה. שמי שאינו לומד תורה בשעה היעודה, בנערותה, כבר אינו יכול לקנותה ומשול למפסיד עולמו בשעה אחת ומבטל מצוות פריה ורביה'. ואמרה: 'איני יכולה'. ואמרה 'עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה' (במדבר יג, ל). נוכל לה עתה. רק עתה.

האשה רשאי לישב שלא באיש – תוספתא יבמות ח, ב. יש אשה רוצה להיאסר על בעלה – רמב"ם, משנה תורה, הלכות אישות כד, ו . אשה יש לה צער לידה – בבלי, קידושין יב, ע"ב ורש"י שם: 'צער לידה – שהיתה יולדת תאומים'. ואם-אין-אני-מתה- בראשית ל, א. אישה ולא בועלה – על פי הושע ב, יח. קולות לא ראה – על פי שמות כ, טו. הכר נא – בראשית לח, כה. אשה שתתה דם – בין שתיית דם לדמה השותת על פי משנה אוהלות ג, ה, דברים רבה ג, ח, תוספתא סוטה ב, ג. התחפשה מנודה – על פי בראשית לח, יד והנידה כחוטאת באיכה א, ח. איש שרשאי תמיד לישב

על משבר האשה – על פי משנה נדה י, ה וערכין א, ד. שנפשי חשקה בתורה – על פי בבלי, יבמות סג, ע"ב: 'כאילו שופך דמים וממעט הדמות שנאמר ואתם פרו ורבו אמרו לו לבן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש ואתה נאה דורש ואין נאה מקיים אמר להן בן עזאי ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים'. הנחתם בחבל טבור אין להשיב – על דרך אסתר ח, ח:'..כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב'. ומלשון תשובה, מענה, וחזרה. והתורה כאם זקוקה לתינוקתה – בבלי, עירובין נד, ע"ב. וזקוקה כאסופית למציאה וגאולה – על פי יחזקאל טז. שמי שאינו לומד תורה בנערותו כבר אינו יכול לקנותה – דברים רבה ח, ו: ''מחורף עצל לא יחרוש' אר"ש בן יוחאי זה שאינו למד תורה בנערותו ומבקש ללמוד בזקנותו ואינו יכול'.